

INŠTITÚTY FAKULTY

INŠTITÚT ANGLISTIKY A AMERIKANISTIKY

Personálne obsadenie inštitútu

profesor:

prof. Tibor Fabiny, PhD.

docenti:

doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc.

doc. PhDr. Jaroslava Stašková, CSc.

odborní asistenti:

Mgr. Juraj Horváth, PhD.

PhDr. Milan Ferenčík, PhD.

PhDr. Edita Kominarecová, PhD.

Mgr. Marek Tomášik, PhD.

Mgr. Juraj Kresila, PhD.

asistenti:

Mgr. Lukáš Kostovčík

Mgr. Sandra Zákutná

Z dejín pracoviska

Začiatky anglistiky v Prešove sa datujú do roku 1959, keď vzniklo prvé pracovisko pripravujúce odborníkov v anglickom jazyku a literatúre. Neskôr boli anglisti súčasťou integrovaných celkov, ako bola Katedra západných filológií (1966 - 1968), Katedra západných jazykov (1968 - 1975) a Katedra germanistiky, anglistiky a romanistiky (1980 - 1990). Bezprostrednou predchodkyňou terajšieho inštitútu bola Katedra anglistiky a amerikanistiky.

So začiatkami anglistiky v Prešove sú spojené mená viacerých pedagógov, ktorých prínos k budovaniu tohto pracoviska bol mi-

moriadne významný. V roku 1959 pomáhal zakladať anglistiku v Prešove český anglista PhDr. Milan Svěrák, ktorý tu pôsobil až do roku 1968, keď emigroval do Veľkej Británie. Okrem neho tu v období rokov 1964 - 1968 pôsobil ešte ako vedecký aspirant Josef Jařab, dnes významný európsky amerikanista, po ňom Jaroslav Macháček, vtedy docent, teraz profesor na Univerzite Palackého. Mnoho rokov v Prešove pôsobil aj absolvent rovnakej univerzity, PhDr. Michal Frank a PhDr. Marta Šimová, prvá vedúca Katedry anglického jazyka a literatúry. Istý čas bol vedúcim katedry Richard Repka, dnes profesor pôsobiaci na Trnavskej univerzite. Z tých pedagógov, ktorí sa výrazne zaslúžili o profilovanie pracoviska, je zvlášť potrebné spomenúť doc. PhDr. Ludmilu Urbanovú, CSc., PhDr. Annu Grmelovú, CSc., a doc. PhDr. Josefa Grmelu, CSc. Všetci traja pôsobili v Prešove do roku 1993. Osobitné miesto v dejinách anglistiky v Prešove patrí nestorovi československej anglistiky, prof. PhDr. Josefovi Vachkovi, DrSc., ktorý v 70-tych rokoch externe vyučoval na katedre. V novodobých dejinách pracoviska sa o výrazný krok vpred zaslúžil ďalší český lingvista, prof. PhDr. Aleš Svoboda, DrSc., ktorý počas svojho pôsobenia v Prešove vychoval celý rad doktorandov. Absolventom prešovskej anglistiky a donedávna aj členom kolektívu bol prof. PhDr. Pavel Štekauer, CSc.

Kolektív katedry prešiel pomerne dynamickým vývojom vo všetkých oblastiach. Tento odbor štúdia prešiel z pozície „trpeného“ do pozície jedného z najatraktívnejších a najžiadanejších odborov na fakulte.

Počas svojej histórie prešlo toto pracovisko aj značnými zmenami v svojom profile. Kým ešte pred rokom 1990 sa katedra venovala len príprave učiteľov angličtiny a zabezpečovala výučbu angličtiny v rámci spoločného základu pre študentov iných odborov, v súčasnosti ponúka okrem štúdia odboru učiteľstvo akademických predmetov, špecializácia anglický jazyk a literatúra aj v Slovenskej republike unikátne štúdium odboru anglistika a amerikanistika, ktorý vznikol ako výsledok partnerskej spolupráce s Pennsylvánskou štátnou univerzitou v USA a Britskou radou.

Pedagogická činnosť inštitútu

Charakteristika jednotlivých odborov štúdia

1. Študijný odbor učiteľstvo akademických predmetov, špecializácia *anglický jazyk a literatúra v kombinácii*

Bakalársky stupeň

Štruktúru špecializácie tvoria anglistické jazykovedné a literárno-vedné disciplíny, povinne voliteľné a výberové disciplíny, ktoré majú vo vzťahu k základným disciplinám nadstavbový charakter.

Štandardná dĺžka denného štúdia anglického jazyka a literatúry je šesť semestrov, resp. 3 roky. Štúdium sa kombinuje so slovan-skými a neslovan-skými jazykmi, s filozofiou, dejepisom, estetikou, etikou, pedagogikou a politológiou.

Základným predpokladom pre štúdium je úspešné zvládnutie stredoškolského (gymnaziálneho) učiva v rámci predmetu anglický jazyk, čo je predmetom posúdenia v prijímacom konaní. Dôraz sa kladie na jazykovú kompetenciu a základné poznatky o histórii, geografii, politickom a vzdelávacom systéme anglicky hovoriacich krajín. Predpokladá sa aj základná orientácia v dejinách britskej a americkej literatúry.

Jadro štúdia tvoria jazykovedné disciplíny (morfológia, syntax, lexikológia, štylistika) a dejiny britskej a americkej literatúry.

Po úspešnom absolvovaní štúdia absolvent získava titul „baka-lár“ a buď pokračuje v štúdiu na magisterskom stupni, alebo odchádza do praxe.

Magisterský stupeň

Štúdium špecializácie na magisterskom stupni, ktoré trvá 4 semestre, je zamerané na vyprofilovanie odborníka všestranne ovládajúceho anglický jazyk, zvlášť so zameraním na teóriu a dejiny jazyka a literatúry, základné návyky prekladateľskej, výskumnej a pedagogickej práce a jej teoretické základy, so schopnosťou ďalej samostatne rozvíjať a prehĺbovať svoje znalosti. K jadrú štúdia patrí didaktika anglického jazyka.

Absolvent sa stáva kvalifikovaným učiteľom pre výučbu anglického jazyka na základných a stredných školách, a to zvyčajne v kombinácii s inou učiteľskou špecializáciou. Úspešné absolvovanie štúdia vytvára predpoklady aj na učiteľské a vedecké pôsobenie na vysokých školách a v neučiteľskom sektore, napr. v oblasti prekladateľstva a tlmočníctvo.

2. Študijný odbor neslovanské jazyky a literatúry, špecializácia anglistika a amerikanistika

Bakalárske štúdium

Štruktúru špecializácie tvoria anglistické jazykovedné a literárnovovedné disciplíny, britské štúdiá a americké štúdiá, ako aj povinne voliteľné a výberové disciplíny, ktoré majú vo vzťahu k základným disciplinám nadstavbový charakter.

Dĺžka denného bakalárskeho štúdia anglistiky a amerikanistiky ako jednodoborového štúdia je šesť semestrov, resp. 3 roky.

Podobne ako v prípade učiteľského štúdia je základným predpokladom pre štúdium úspešné zvládnutie stredoškolského (gymnaziálneho) učiva v rámci predmetu anglický jazyk, čo je posudzované v prijímacom konaní. Dôraz sa kladie na jazykovú kompetenciu a základné poznatky o histórii, geografii, politickom a vzdelávacom systéme anglicky hovoriacich krajín. Predpokladá sa aj základná orientácia v dejinách britskej a americkej literatúry.

Jadro štúdia tvoria jazykovedné disciplíny (morfológia, syntax, lexikológia, štylistika), britská a americká literatúra. V rámci britských a amerických štúdií obsah štúdia tvoria tiež krajinovedné disciplíny (geografia, história, regionálne štúdiá) a spoločensko-politické disciplíny (inštitúcie, kultúra a umenie, medzinárodné vzťahy). Na výučbe sa spravidla podieľajú aj experti z Veľkej Británie a USA.

Po úspešnom absolvovaní štúdia absolvent získava titul „bakalár“ a stáva sa kvalifikovaným odborníkom, ktorý nájde svoje uplatnenie všade tam, kde sa vyžaduje profesionálna znalosť anglického jazyka a kultúry anglicky hovoriacich krajín. Absolvent má možnosť pokračovať v štúdiu na magisterskom stupni.

Magisterské štúdium

Štúdium špecializácie anglistika a amerikanistika na magisterskom stupni štandardne trvá 4 semestre.

Popri filologickom vzdelaní absolventi získavajú aj akademické vzdelanie v oblasti britských a amerických štúdií, t. j. všestranné vedomosti o živote a kultúre obyvateľov V. Británie, Írska a Ameriky. Od absolventov sa očakáva, že vyplnia medzeru v tradičnej štruktúre vysokoškolskej prípravy. V rámci filologickej zložky sa štúdium zameriava na anglický jazyk, zvlášť so zameraním na teóriu a dejiny jazyka a literatúry, základné návyky prekladateľskej, výskumnej a pedagogickej práce a jej teoretické základy so schopnosťou ďalej samostatne rozvíjať a prehĺbovať svoje znalosti.

Absolventi nachádzajú svoje uplatnenie na vysokých školách, v zahraničnej službe, v médiách, kultúre, politike a inde. Uplatnia sa aj ako prekladatelia a tlmočníci. V európskom kontexte ide o ojedinelú špecializáciu, ktorej obsah bol projektovaný v spolupráci s americkou Pennsylvánskou štátnou univerzitou a Britskou radou.

Materiálno-technické zabezpečenie

Štúdium sa realizuje v prednáškových a seminárnych miestnostiach, ktoré sú vybavené potrebnou didaktickou technikou. Priamo v priestoroch inštitútu je k dispozícii "Resource Centre", t. j. študijné centrum, ktorého súčasťou je knižnica vybudovaná za výdatnej pomoci Britskej rady a dopĺňaná darmi rôznych zahraničných nadácií. Knižnica svojím knižným fondom zodpovedá bezprostredným potrebám študentov, disponuje širokou škálou učebníc, učebných materiálov, odbornej literatúry a beletrie. Študentom sú k dispozícii počítače s napojením na internet, videoprehrávače a zbierka videokaziet.

Inštitút využíva aj tlmočnicke laboratórium, ktoré vďaka požadovanej technickej úrovni umožňuje vysokú kvalitu kurzov tlmočenia.

Univerzitná knižnica poskytuje (popri základných službách zahŕňajúcich možnosť výpožičky kníh a existencie čítarne so širokou ponukou odborných časopisov) širokú škálu doplnkových služieb, napríklad medziknižničnú výpožičnú službu, prístup k medziná-

rodným databázam, rešeršnú činnosť, počítačové vybavenie na využívanie internetu atď. Okrem toho majú študenti voľný prístup k internetu aj v priestoroch vysokoškolského areálu a študentského domova.

Súčasťou štúdia je aj pedagogická prax na školách, resp. odborná prax vykonávaná v prestížnych inštitúciách doma (zastupiteľské úrady, nadnárodné spoločnosti) a v zahraničí prostredníctvom medzinárodných projektov.

Vedeckovýskumná činnosť inštitútu

Pracovníci inštitútu sa vo svojej vedeckovýskumnej činnosti venujú nasledujúcim oblastiam výskumu: teoretická a aplikovaná lingvistiká, didaktika anglického jazyka, teória literatúry, dejiny anglofónnych literatúr, britské štúdiá, americké štúdiá, preklad a tlmočenie. Konkrétne aktivity sa uskutočňujú formou participácie na vedeckovýskumných projektoch (VEGA, KEGA), v rámci individuálneho výskumu s výstupmi vo forme publikácií a v rámci kvalifikačného rastu.

V oblasti *jazykovedy* sú centrálnymi témami všeobecné otázky analýzy diskurzu, konverzačná analýza, pragmalingvistiká, teoreticko-metodologické aspekty morfológie, syntaxe a štylistiky angličtiny.

V oblasti *literárnovedného výskumu* sú centrálnymi témami intertextualita a filmové adaptácie diel americkej literatúry, súčasné teórie filmovej adaptácie verzus prípadové štúdie, súčasný americký postmoderný román, analýza románov súčasnej britskej autorky Angely Carterovej z hľadiska teórií ruského literárneho vedca Michaila Bachtina (teórie grotesknosti a teórie dialogického diskurzu v románovom texte).

V oblasti *translatológie* sú centrálnymi témami metodologické a metodické aspekty skvalitňovania výučby prekladu a tlmočenia na vysokých školách.

V oblasti *britských a amerických štúdií* sa pozornosť sústreďuje na diskurzívnu analýzu mediálnych textov v kontexte britskej a americkej kultúry, napr. politických prejavov, situačných komédií a správ, ako aj na analýzu súčasného stavu britskej a americkej spo-

ločnosti s ohľadom na problémy života a spolunažívania menšín a mieru interkultúrnosti v skúmaných spoločnostiach.

V oblasti *didaktiky cudzích jazykov a anglického jazyka* sa vedecký výskum zameriava na najnovšie metódy, prístupy a koncepcie cudzojazyčnej výučby.

Pracovisko sa dlhodobo zapája do grantových projektov VEGA a KEGA, ako aj ďalších grantových projektov. V poslednom období získalo spolu 4 domáce grantové projekty a na ďalších 15 projektoch sa jednotliví členovia inštitútu podieľali ako riešitelia.

Poznatzky z tejto vedeckovýskumnej činnosti riešitelia grantových projektov priebežne začleňujú do svojej pedagogickej práce, buď do povinných, alebo povinne voliteľných predmetov.

Keďže v podmienkach slovenskej anglistiky bol študijný program anglistika a amerikanistika úplnou novinkou, učebné osnovy jednotlivých predmetov sú výsledkom tvorivej a cieľavedomej činnosti príslušných pedagógov.

Najvýznamnejšie publikácie členov inštitútu:

Súdny preklad a tlmočenie / Teodor Hrehovčík, Miroslav Bázlik. – 1. vyd. Bratislava: Iura Edition, 2009. 316 s.

Introduction to Translation / Teodor Hrehovčík. – 1. vyd. Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2006. 120 s.

Prekladateľské minimum / Teodor Hrehovčík. – 1. vyd. Bratislava: Iris, 2006. 113 s.

An ABC of Theoretical and Applied Linguistics / Aleš Svoboda, Teodor Hrehovčík. – 1. vyd. Opava: Slezská univerzita, 2006. 271 s.

English Language Teaching Methodology: an Undergraduate Course for ELT Trainees / Teodor Hrehovčík, Agnieszka Uberman. – Rzeszów: Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, 2003. 218 s.

Evaluation of Foreign Language Textbooks: Theoretical and Methodological Considerations / Teodor Hrehovčík. – Prešov: Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. AFPhUP 67/149, Filozofická fakulta PU, 2002. 86 s.

New Frameworks and Innovations in Foreign/Second Language Teaching [elektronický zdroj] / Teodor Hrehovčík. Prešov: Prešovská univerzita, 2003. 57 s.

<http://www.pulib.sk/elpub/FF/Hrehovcik1/index.htm>

Multikulturalita a edukácia / Igor Kominarec, Edita Kominarecová. – Prešov: Grafotlač, 2005. 140 s.

Multikulturalita a edukácia – súčasná teória a prax. CD ROM. Zborník príspevkov z vedeckého seminára s medzinárodnou účasťou. / Igor Kominarec, Edita Kominarecová (ed.) – Prešov: FHPV PU, 2005. 203 s.

Podstawy Edukacji Wielokulturowej / Igor Kominarec, Edita Kominarecová. – Czestochowa: Wydawnictwo Wyzszej Szkoły Lingwistycznej, 2008. 115 s.

Some Pragmalinguistic Aspects of the Openings and Closings of the Irv Homer and Nočné dialógy Phone-in Talk Shows / Milan Ferencčík. – Prešov: Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis . AFPh UP 12/94, Filozofická fakulta PU, 1999, s. 5 – 84.

Stylistics / Milan Ferencčík. – In P. Štekauer a S. Kavka (eds). Rudiments of English Linguistics. Prešov: Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. AFPh UP 90/172, Filozofická fakulta PU, 2003, s. 237 – 296.

Organizácia a priebeh úvodných fáz rozhlasovej kontaktnej relácie Nočné dialógy / Milan Ferencčík. – Slovo a slovesnosť, 63, 2002, s. 200 – 212.

Identita a zdvorilosť – k problému sociálnej kategorizácie v mediálnom dialógu / Milan Ferencčík. – In J. Rusnák a M. Bočák (eds). Médiá a text. Prešov: Acta Facultatis Philosophicae Universitatis Prešovensis. AFPh UP 111/193, Filozofická fakulta PU, 2005, s. 63 – 86.

Exercising Politeness: Membership categorisation in a radio phone-in programme / Milan Ferencčík. – Pragmatics 17:3, 2007, s. 351 – 370.

Členská kategorizácia v politickom diskurze a zdvorilosť / Milan Ferencčík. – In Veda, médiá a politika. Zborník príspevkov z konferencie Globalizácia, veda, vzdelávanie, médiá, politika. Smolenice, 15. – 20. 10. 2007. Bratislava: Veda SAV, 2008, s. 115 – 130.

Impoliteness as intersubjective achievement: a comparative study of power interruptions in two radio phone-in programme / Milan Ferenčík. – In *Discourse and Interaction 1 (1)*. Brno: PdF MU, 2008, s. 25 – 38.

Spolupráca s domácimi a zahraničnými pracoviskami

Inštitút tradične spolupracuje s mnohými pracoviskami v zahraničí, o čom svedčí aj jeho participácia v doteraz realizovaných medzinárodných projektoch.

1. Open Society Fund:

The Development of the Expertise in American Studies Component within the English and American Studies Program. Open Society Fund. 1994.

Faculty Development for the Implementation of an American Studies Master's Degree Program. Open Society Fund. 1995.

The Setting-up of a PhD. Degree Training Centre for English Language and General Linguistics. Open Society Fund. 1994 – 1995.

2. Projekty Európskej únie:

TEMPUS 2339-91 JEP English Language, Culture and Society.

TEMPUS 7338-94 JEP European Integration Within International System.

TEMPUS 8229-94 Central and Eastern European Mobility Project.

TEMPUS 13409-98 Introducing ECTS to Language Departments.

TEMPUS S_JEP-03388-94 Market Reorientation in Staff and Curriculum Development. 1994 – 1995.

TEMPUS UM_JEP-14381-1999 ORBIS Specialised Information Systems & IO Officers Courses. 1999 – 2001.

TEMPUS UM_JEP-14341-99 University Centre for Student Services – Pilot Project. 1999 – 2001.

TEMPUS UM_JEP-13413-98 The Development of a Pilot Model of University Management. 1998 – 2000.

TEMPUS S_JEP-14170-99 Europeanisation of Quality Assurance Mechanisms in the Slovak Republic. 1999 – 2001.

CEEPUS CZ-11 Central European Exchange Programme for University Students. 1997 - 1998.

LEONARDO DA VINCI SK/03/A/F/PL-301207 Improving the Readiness of University Students to Face the Raising Competition on European Labour Market by Practical Placement. 2003 - 2005.

LEONARDO DA VINCI 2002-BG/02/B/F/PP-132018 Developing Youth Career Services. 2002 - 2004.

LEONARDO DA VINCI 2002-BG/06/B/F/PP-166 013 Quality Assurance in Youth Career Consultancy (QA in YCC). 2006 - 2008.

Osobitnú oblasť medzinárodných stykov tvorí spolupráca s organizáciami, ktoré zabezpečujú pre inštitút pedagogických pracovníkov zo zahraničia. Mnoho rokov existovala spolupráca s *Britskou radou*, ktorá pravidelne zabezpečovala prítomnosť britského lektora, resp. špecialistu, ktorý sa výdatne podieľal na plnení všetkých úloh inštitútu. Táto spolupráca sa, žiaľ, ukončila krátko pred vstupom Slovenska do Európskej únie.

V minulosti sa intenzívne rozvíjala spolupráca s organizáciou pod názvom *Civic Education Project*, ktorá nezištne zabezpečovala zahraničných špecialistov garantujúcich oblasť amerických štúdií na vtedajšej katedre. Začiatkom 90-tych rokov katedra využila aj služby americkej organizácie *Mierové zbory* a programu *Education for Democracy*, ktoré ponúkali lektorov na výučbu anglickej konverzácie.

Tradične však inštitút ráta s pomocou *Fulbrightovej komisie*, ktorá dodnes poskytuje vysokokvalifikovaných amerických odborníkov na základe potrieb inštitútu.

V priebehu rokov na katedre a neskôr inštitúte pôsobili nasledujúci zahraniční lektori a hosťujúci profesori:

Britská rada:

Mary Wheeler-Hawker, Peter Senior, Stewart Williams, Mike Friel, Lidia Kubaczka-Douglas, Rosemary Park, Jaqueline Curley, Darinda Coleman, Robert Wilkinson, Andrew Billingham, Anthony Holland, Anne Bray, James Sutherland-Smith, Cora Lindsay, John Braidwood, Sara Tipton.

Fulbrightova nadácia:

Mary Hodor, Philip Balla, Norman Wecker, Diane Pike-Bourne, Gary Gildner, Suzanne Willens, Philip Momberger, Carol Kessler, Richard Betts, Michael Liskow, Robert Creig.

Education for Democracy:

Inez Bergerson, Virginia Krueger, Barbara Challen, Sigman Byrd.

Mierové zbory:

Alex Schaffer, Louis Petrich, Arthur Pitz, Suzanne Pitz, Thomas Murphy.

Rozvojové zámery inštitútu

Jednou z prioritných úloh inštitútu je pokračovanie v stabilizácii personálneho zloženia pracoviska a zabezpečenie kvalifikačného rastu jednotlivých pracovníkov.

V poslednom období došlo k značnému omladeniu kolektívu, čo sa prejavilo v potrebe systematicky vytvárať podmienky na ďalšie vzdelávanie hlavne mladých pedagógov.

Inštitút plánuje v najbližšom čase otvoriť bakalárske štúdium v odbore prekladateľstvo a tlmočníctvo, špecializácia anglický jazyk v kombinácii. Za týmto účelom sa pripravuje potrebné personálne a materiálno-technické zabezpečenie nového študijného programu.

Autor:

doc. PhDr. Teodor Hrehovčík, CSc.